

LLENGUA CATALANA I LITERATURA 1r Batxillerat

Contribució de l'assignatura al desenvolupament de les competències

Les competències clau al batxillerat continuen el desenvolupament de les que s'han treballat en etapes educatives anteriors i, a la vegada, preparen per a la vida activa i per afrontar estudis superiors amb eficiència. La matèria de llengua catalana i literatura és decisiva per al desenvolupament de pràcticament totes les competències clau, però és cabdal per a la competència lingüística i la digital.

La competència en comunicació lingüística, que, a les Illes Balears, implica el domini de la llengua catalana i de la llengua castellana en diversos suports i la seva doble dimensió oral i escrita, esdevé, a més, una eina imprescindible per aprendre a aprendre, en el sentit que possibilita la integració efectiva tant al món acadèmic com al món social. Mai no s'insistirà prou en el fet que la competència en comunicació lingüística s'ha de desenvolupar des de totes les matèries i a totes les etapes de l'ensenyament. Per aquesta raó, és imprescindible la coordinació entre tots els professors del centre, que han d'assumir que es pot ensenyar llengua des de qualsevol matèria i que tenir més competència lingüística facilita l'adquisició de nous aprenentatges.

La competència que té relació amb la consciència i les expressions culturals té un lligam directe amb el fet literari, ja que desenvolupa l'autoconeixement mitjançant les manifestacions artístiques, no tan sols les literàries, sinó també la relació dels textos d'intenció creativa amb altres disciplines artístiques i amb el seu context historicosocial. La literatura esdevé, així, una eina fonamental per al coneixement, la reflexió i l'anàlisi de la realitat actual i de l'experiència humana al llarg del temps, amb la qual cosa la literatura catalana també incideix en les competències socials i cíviques.

Així mateix, la matèria contribueix decisivament a la competència digital, perquè avui no es pot desvincular l'ensenyament de llengües de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació en el sentit que aquesta s'ha convertit en referent constant en els intercanvis comunicatius. A més, les TIC són imprescindibles no tan sols en l'àmbit acadèmic, sinó també en qualsevol àmbit social o professional. La competència digital, part de la dimensió comunicativa, s'orienta al batxillerat per una part a la introducció en el camp de la investigació dirigida als estudis superiors però, per una altra, fa alumnes emprenedors, en el sentit que han de prendre decisions en el moment de

destriar, tractar i interpretar la informació rellevant entre tota l'allau discursiva de què es disposa avui en dia.

Hom ha entrat, així, en la competència de sentit d'iniciativa i esperit emprenedor que les matèries lingüístiques treballen en tot moment perquè els intercanvis comunicatius impliquen negociacions i decisions que ajuden a afrontar l'adopció de solucions diferents davant nous contextos, tot generant uns processos que reafirmen l'autoestima, l'autocrítica i, en definitiva, l'autonomia personal.

En definitiva, i com a conclusió, s'ha d'entendre que la contribució de la matèria a les competències facilita aprenentatges significatius, lluny de continguts aïllats i tractats de forma lineal. Aquest enfocament competencial implica una seqüenciació que possibilita el fet lingüístic i l'aprehensió de les formes de comunicació diverses amb què es manifesten les societats modernes.

Objectius específics

1. Comprendre i crear missatges orals i escrits en llengua catalana amb adequació, coherència, cohesió i correcció, mitjançant l'aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua i les normes d'ús lingüístic, per a propòsits acadèmics i socials.
2. Fer un ús correcte de les normes que regulen l'ortografia, la morfologia, la sintaxi i el lèxic.
3. Comprendre els factors socials i legals que condicionen el contacte entre llengües.
4. Conèixer la realitat plurilingüe i multicultural del món d'avui, posant especial atenció a les Illes Balears, a l'Estat espanyol i a Europa i valorar les varietats de la llengua i la diversitat lingüística al món com una riquesa cultural i personal.
5. Emprar tant les fonts impreses com les digitals per obtenir, seleccionar i transmetre informació per produir treballs acadèmics amb rigor, claredat i coherència.
6. Manifestar una actitud receptiva, interessada i de confiança en la pròpia capacitat d'aprenentatge i d'ús de les llengües i participar activament en el control i avaluació del propi aprenentatge i el dels altres.
7. Conèixer les característiques generals dels períodes més representatius de la literatura catalana, com també saber-ne contextualitzar els autors i les obres més destacades.

8. Analitzar i comentar, des del punt de vista formal i del contingut, textos en prosa i en vers, de qualsevol tipologia i fer de la lectura una forma d'enriquiment personal i d'obertura al món.
9. Valorar la importància d'usar el registre lingüístic adequat a cada situació comunicativa.
10. Aplicar tècniques i estratègies (resum, esquema, mapa conceptual, esborrany...) per afavorir l'aprenentatge i optimitzar l'estudi.

Continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable

LLENGUA CATALANA I LITERATURA I

BLOC 1. COMUNICACIÓ ORAL: ESCOLTAR I PARLAR

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Exposar oralment un tema especialitzat amb rigor i claredat, documentar-se en fonts diverses, organitzar la informació mitjançant esquemes, seguir un ordre preestablert i utilitzar les tècniques d'exposició oral i les tecnologies de la informació i la comunicació.

1.1. Fa exposicions orals sobre temes especialitzats, consulta fonts d'informació diversa, utilitza les tecnologies de la informació i segueix un ordre prèviament establert.

1.2. S'expressa oralment amb fluïdesa, amb l'entonació, el to, timbre i velocitat adequats a les condicions de la situació comunicativa.

1.3. Ajusta la seva expressió verbal a les condicions de la situació comunicativa: tema, àmbit discursiu, tipus de destinatari, etc., empra un lèxic precís i especialitzat i evita l'ús de col·loquialismes, falques i paraules comodí.

1.4. Avalua les seves pròpies presentacions orals i les dels companys, detecta les dificultats estructurals i expressives i dissenya estratègies per millorar les seves pràctiques orals i progressar en l'aprenentatge autònom.

2. Sintetitzar per escrit el contingut de textos orals de caràcter expositiu i argumentatiu sobre temes especialitzats, conferències, classes, xerrades, videoconferències,..., discriminar la informació rellevant i accessòria i utilitzar l'escolta activa com un mitjà d'adquisició de coneixements.

2.1. Sintetitza per escrit textos orals de caràcter expositiu, de temes especialitzats i propis de l'àmbit acadèmic, i discrimina la informació rellevant.

2.2. Reconeix les diferents formes d'organització del contingut en una exposició oral sobre un tema especialitzat propi de l'àmbit acadèmic o de

divulgació científica i cultural, analitza els recursos verbals i no verbals emprats per l'emissor i els valora en funció dels elements de la situació comunicativa.

2.3. Escolta de manera activa, pren notes, i planteja preguntes amb la intenció d'aclarir idees que no ha comprès en una exposició oral.

3. Extreure informació de textos orals i audiovisuals dels mitjans de comunicació, reconèixer-ne la intenció comunicativa, el tema, l'estructura del contingut, identificar-ne els trets propis del gènere periodístic, els recursos verbals i no verbals emprats i valorar-ne críticament la forma i el contingut.

3.1. Reconeix els trets propis dels principals gèneres informatius i d'opinió procedents dels mitjans de comunicació social.

3.2. Analitza els recursos verbals i no verbals utilitzats per l'emissor d'un text periodístic oral o audiovisual i en valora críticament la forma i el contingut.

BLOC 2. COMUNICACIÓ ESCRITA: LLEGIR I ESCRIURE

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Desenvolupar per escrit un tema del currículum amb rigor, claredat i correcció ortogràfica i gramatical, mitjançant l'ús de diferents estructures expositives (comparació, problema-solució, enumeració, causa-conseqüència, ordenació cronològica...), i utilitzar els recursos expressius adequats a les condicions de la situació comunicativa.

1.1. Desenvolupa per escrit un tema del currículum amb rigor, claredat i correcció ortogràfica i gramatical.

1.2. Ajusta la seva expressió verbal a les condicions de la situació comunicativa: tema, àmbit discursiu, tipus de destinatari, etc., mitjançant l'ús d'un lèxic precís i especialitzat i s'han d'evitar l'ús de col·loquialismes, falques i paraules comodí.

1.3. Avalua les seves pròpies produccions escrites i les dels companys, reconeix les dificultats estructurals i expressives i dissenya estratègies per millorar-ne la redacció i avançar en l'aprenentatge autònom.

2. Sintetitzar el contingut de textos expositius i argumentatius de tema especialitzat i discriminar la informació rellevant i accessòria i utilitzar la lectura com un mitjà d'adquisició de coneixements.

2.1. Comprèn textos escrits de caràcter expositiu de tema especialitzat, propis de l'àmbit acadèmic o de divulgació científica i cultural, n'identifica el tema i l'estructura.

2.2. Sintetitza textos de caràcter expositiu, de tema especialitzat, propis de l'àmbit acadèmic, i distingeix les idees principals i secundàries.

2.3. *Analitza els recursos verbals i no verbals presents en un text expositiu de tema especialitzat i els valora en funció dels elements de la situació comunicativa: intenció comunicativa de l'autor, tema i gènere textual.*

3. *Llegir, comprendre i interpretar textos periodístics i publicitaris de caràcter informatiu i d'opinió, reconèixer la intenció comunicativa, identificar els trets propis del gènere, els recursos verbals i no verbals emprats i valorar-ne de manera crítica la forma i el contingut.*

3.1. *Resumeix el contingut de textos periodístics escrits informatius i d'opinió, discrimina la informació rellevant, reconeix el tema i l'estructura del text i en valora críticament la forma i el contingut.*

3.2. *Interpreta diversos anuncis impresos, n'identifica la informació i la persuasió, reconeix els elements que utilitza l'emissor per seduir el receptor, en valora críticament la forma i el contingut i rebutja les idees discriminatòries.*

4. *Fer treballs d'investigació sobre temes del currículum o de l'actualitat social, científica o cultural, planificar-ne la realització, obtenir la informació de fonts diverses i utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació per a la seva realització, avaluació i millora.*

4.1. *Fa treballs d'investigació planificant la seva realització, en fixa els seus propis objectius, n'organitza la informació en funció d'un ordre predefinit, en revisa el procés d'escriptura per millorar el producte acabat i arriba a conclusions personals.*

4.2. *Utilitza les tecnologies de la informació i la comunicació per documentar-se, consulta fonts diverses, n'avalua, en contrasta, en selecciona i organitza la informació rellevant mitjançant fitxes resum.*

4.3. *Respecta les normes de presentació de treballs escrits: organització en epígrafs, procediments de cita, notes a peu de pàgines, bibliografia.*

4.4. *Utilitza les tecnologies de la informació i la comunicació per a la realització, l'avaluació i la millora de textos escrits propis i aliens.*

BLOC 3. CONEIXEMENT DE LA LLENGUA

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge evaluables

1. *Aplicar sistemàticament els coneixements sobre les diferents categories gramaticals en la realització, l'autoavaluació i la millora dels textos orals i escrits, prenent consciència de la importància del coneixement gramatical per a l'ús correcte de la llengua.*

1.1. *Revisa i millora textos orals i escrits propis i aliens, en reconeix i explica incorreccions de concordança, règim verbal, ambigüitats semàntiques, etc.*

1.2. *Utilitza la terminologia gramatical adequada per a l'explicació lingüística dels textos.*

2. Reconèixer i identificar els trets característics de les categories gramaticals: substantiu, adjectiu, verb, pronoms, articles i determinants, i explicar-ne els usos i valors en els textos.

2.1. *Identifica i explica els usos i valors del substantiu en un text, el relaciona amb la intenció comunicativa de l'emissor i tipologia textual seleccionada, així com amb altres components de la situació comunicativa: audiència i context.*

2.2. *Reconeix i explica els usos i valors de l'adjectiu en un text, el relaciona amb la intenció comunicativa de l'emissor i tipologia textual seleccionada, així com amb altres components de la situació comunicativa: audiència i context.*

2.3. *Distingeix i explica els usos i valors del verb en un text, el relaciona amb la intenció comunicativa de l'emissor i tipologia textual seleccionada, així com amb altres components de la situació comunicativa: audiència i context.*

2.4. *Coneix i explica els usos i valors dels pronoms en un text, el relaciona amb la intenció comunicativa de l'emissor i la tipologia textual seleccionada, així com amb altres components de la situació comunicativa: audiència i context.*

2.5. *Identifica i explica els usos i valors de l'article determinat i indeterminat i de tot tipus de determinants, relaciona la seva presència o absència amb la intenció comunicativa de l'emissor i la tipologia textual seleccionada, així com amb altres components de la situació comunicativa: audiència i context.*

3. Aplicar progressivament els coneixements sobre estructures sintàctiques dels enunciats per a la realització, l'autoavaluació i la millora de textos orals i escrits, prenent consciència de la importància del coneixement gramatical per a l'ús correcte de la llengua.

3.1. *Reconeix l'estructura sintàctica de l'oració simple i explica la relació entre els diferents grups de paraules.*

3.2. *Identifica les oracions actives, passives i impersonals, i en contrasta les diferències entre aquestes en funció de la intenció comunicativa del text en el qual apareixen.*

3.3. *Coneix i explica el funcionament de les oracions subordinades substantives en relació amb el verb de l'oració principal.*

3.4. *Distingeix i explica el funcionament de les oracions subordinades de relatiu i identifica l'antecedent al qual modifiquen.*

3.5. *Enriqueix els seus textos orals i escrits, n'incorpora progressivament diferents estructures sintàctiques variades i aplica els coneixements adquirits per a la revisió i millora d'aquests textos.*

4. Reconèixer els trets propis de les diferents tipologies textuais, identificar la seva estructura i els trets lingüístics més importants en relació amb la intenció comunicativa.

4.1. *Reconeix i explica els trets estructurals i lingüístics dels textos narratius, descriptius, expositius i argumentatius.*

4.2. *Analitza i explica els trets formals d'un text en els plans morfosintàctic, lexicosemàntic i pragmaticotextual, relaciona el seu ús amb la intenció comunicativa de l'emissor i la resta de condicions de la situació comunicativa.*

5. Aplicar els coneixements adquirits per a l'elaboració de discursos orals o escrits amb adequada coherència i cohesió.

5.1. *Incorpora els diferents procediments de cohesió textual a la seva pròpia producció oral i escrita.*

5.2. *Identifica, analitza i interpreta les formes gramaticals que fan referència al context temporal i espacial i als participants en la comunicació.*

5.3. *Valora els recursos expressius emprats per l'emissor d'un text en funció de la seva intenció comunicativa i de la resta dels elements de la situació comunicativa, diferencia i explica les marques d'objectivitat i de subjectivitat i els diferents procediments gramaticals d'inclusió de l'emissor en el text.*

6. Conèixer i emprar fonts d'informació impresa o digital per resoldre dubtes sobre l'ús correcte de la llengua i avançar en l'aprenentatge autònom.

6.1. *Coneix i consulta fonts d'informació impresa o digital per resoldre dubtes sobre l'ús correcte de la llengua i per avançar en l'aprenentatge autònom.*

7. Conèixer l'origen i l'evolució de les diferents llengües d'Espanya i les seves principals varietats dialectals, reconèixer i explicar els seus trets característics en manifestacions orals i escrites i valorar la diversitat lingüística com a part del patrimoni cultural del nostre país.

7.1. *Explica, a partir d'un text, l'origen i evolució de les llengües d'Espanya, així com les seves principals varietats dialectals, les dels Països Catalans, i valora la diversitat lingüística com a part del nostre patrimoni cultural.*

8. Reconèixer els diversos usos socials i funcionals de la llengua, mostrar interès per ampliar el seu propi repertori verbal i evitar els prejudicis i estereotips lingüístics.

8.1. *Selecciona el lèxic i les expressions adequades en contextos comunicatius que exigeixen un ús formal de la llengua, i evita l'ús de col·loquialismes, imprecisions o expressions clixés.*

8.2. *Explica, a partir dels textos, la influència del medi social en l'ús de la llengua i identifica i rebutja els estereotips lingüístics que suposen una valoració pejorativa cap als usuaris de la llengua.*

BLOC 4. EDUCACIÓ LITERÀRIA

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Dur a terme l'estudi de les obres més representatives de la literatura catalana des de l'edat mitjana fins al segle XIX a través de la lectura i l'anàlisi de fragments o obres completes significatives.

1.1. Llegeix i analitza fragments i obres significatives des de l'edat mitjana al segle XIX.

2. Llegir i analitzar fragments o obres completes significatives des de l'edat mitjana al segle XIX, identificar-ne les seves característiques temàtiques i formals, relacionar-les amb el context, el moviment, el gènere a què pertany i l'obra de l'autor i constatar l'evolució històrica de temes i formes.

2.1. Identifica les característiques temàtiques i formals, les relaciona amb el context, moviment i gènere a què pertany i l'obra de l'autor.

2.2. Compara textos de diferents èpoques i constata l'evolució de temes i formes.

3. Interpretar críticament fragments o obres significatives des de l'edat mitjana al segle XIX i detectar les idees que manifesten la relació de l'obra amb el seu context històric, artístic i cultural.

3.1. Interpreta críticament fragments o obres significatives des de l'edat mitjana al segle XIX.

3.2. Detecta les idees que manifesten la relació de l'obra amb el seu context històric, artístic i cultural.

4. Planificar i elaborar treballs d'investigació escrits o presentacions sobre temes, obres o autors de la literatura des de l'edat mitjana fins al segle XIX, obtenir-ne la informació de fonts diverses i aportar un judici crític personal i argumentat amb rigor.

4.1. Planifica l'elaboració de treballs d'investigació escrits o presentacions sobre temes, obres o autors de la literatura des de l'edat mitjana fins al segle XIX.

4.2. Obté la informació de fonts diverses.

4.3. Argumenta amb rigor el seu propi judici crític.